

# Pacient s alergickými příznaky a možnosti samoléčby

**Zuzana Hajšelová**

Nemocniční lékárna Fakultní nemocnice v Motole, Praha

S rostoucí prevalencí alergických onemocnění roste i poptávka po bezpečných a účinných možnostech samoléčby. Hlavním cílem článku je představit různé možnosti samoléčby volně prodejnými přípravky a rozlišení varovných příznaků. Léčivé přípravky dostupné bez lékařského předpisu obsahují antihistaminika k lokální nebo systémové aplikaci a glukokortikoidy k lokální aplikaci. Samoléčba je vhodná ke krátkodobému managementu méně závažných akutních příznaků alergií.

**Klíčová slova:** alergie, příznaky alergií, antihistaminika, samoléčba.

## A patient with allergy symptoms and options of self-medication

With the rising prevalence of allergic diseases also rises a demand for safe and effective options for self-medication. The main aim of this article is focused on various types of self-medication using over-the counter preparations and distinguishing the warning signals. Over-the-counter medications contain antihistaminics for local or systemic application and glucocorticoids for local application. Self-medications suitable for short-term management of less severe acute symptoms of allergies.

**Key words:** allergy, symptoms of allergies, antihistaminics, self-management.

## Teoretický úvod do alergického zánětu a jeho projevu

Alergie jsou projevem neadekvátní, nepřiměřeně zvýšené obranné reakce imunitního systému na cizorodou látku (antigen), která je obvykle neškodná u většiny populace. Přibližně 40 % Evropanů, v České republice přes 2 miliony lidí, trpí nějakou z forem alergie a prevalence stoupá. Nejběžnějším typem alergií je alergická rýma. Mezi nejčastější alergeny patří pyly, některá jídla, léčiva, včelí jed, prach, plísňe, roztoči nebo srst zvířat (1, 2, 3, 4).

Nejčastěji jsou alergické reakce způsobeny hypersenzitivní reakcí I. typu (rozdělení dle Gell a Coombs). Jedná se o rychlou reakci (do několika minut) imunitního systému zprostředkovanou IgE protilátkami. Alergické reakce mohou být mediovány také imunitními buňkami (non IgE) či jejich kombinací s protilátkami (5, 6, 7).

Při prvním kontaktu s antigenem imunitní systém začne produkovat velké množství IgE protilátek specifických k danému antigenu, tzv. senzibilizace. Tyto molekuly IgE se pak navážou na mastocyty a bazofily, a organismus se tím stává senzitivován k danému antigenu (3, 5).

Další kontakt s antigenem způsobí propojení s navázanými IgE protilátkami (specifické IgE protilátky) a degranulaci mastocytů a bazo-

filů, čímž se uvolní vazoaktivní molekuly, především histamin. Antigen způsobující alergickou reakci se nazývá alergen. Tato kaskáda se pak projeví jako alergická až anafylaktická reakce (3, 5).

Mezi příznaky alergických reakcí patří ucpaný nos, vodnatá rýma, kašel, kýchání, dušnost, slzení očí, svědění, vyrážka, otok nebo trávicí obtíže. Alergické reakce se obvykle projevují na částech těla, které byly v přímém kontaktu s alergenem. Mezi typické projevy potravinových alergií patří svědění a otok úst a jazyka. Pylové alergie se zpravidla projevují tekoucí rýmou, kýcháním, případně zarudnutím a slzením očí (1).

## Alergická onemocnění

Alergická onemocnění lze dělit na celoroční (nesezónní) a sezónní. Mezi nejčastější celoroční alergická onemocnění patří alergická rýma a alergické astma (6, 7).

Alergická rýma (rinitida) je zánětlivé onemocnění nosní sliznice. Mezi hlavní příznaky patří vodnatá hypersekrece a svědivá iritace nosní sliznice, obstrukce nosu, kýchání, svědění a slzení očí. V případě alergické rýmy vyvolané pyly se může jednat i o sezónní onemocnění. Až 40 % pacientů s alergickou rýmou má projevy astmatu nebo bronchiální